

OBŘÍZKA PÁNĚ

Kázání ze soboty 7.1.2017 – br. Michal Balcar

Úvod

Minulou neděli jsme společně slavili Nový rok. A i když se většina z nás shodne na tom, že Vánoce mají (asi) své křesťanské poselství, Silvestr a Nový rok považujeme za občanské svátky. Nic příliš hlubokého, chlebičky, zábava. Přesto se o křesťanský svátek jedná, ačkoliv je částečně zapomenutý. Jedná se o svátek obřízky Páně.

Když uplynulo osm dní a nastal čas k jeho obřízce, dali mu jméno Ježíš, které dostal od anděla dříve, než jej matka počala. (Lk 2,21)

Zapomenutá obřízka

Pravděpodobně všichni předpokládáme, že Ježíš byl obřezán, ale není to nijak závažné téma pro naše uvažování o něm. Okamžik jeho zasvěcení Hospodinu je přece křest, tak jak je tomu i u nás. Marek jím své evangelium začíná a ani Matouš a Jan obřízku nezmiňují. Víme o ní jen díky Lukášovi, tomu nejfčtějšímu ze všech evangelistů. A já jsem mu za to vděčný. Martin C. Putna připomíná, že ještě do roku 1960 se jednalo o oficiální svátek římskokatolické církve, ale dnes tomu tak není. Objektivní mizení obřízky Ježíšovy mě znepokojuje pouze částečně. Více mě děsí, že jsem obřízku vymazal ze svého obrazu Ježíšova života já sám.

Co je obřízka?

Co je vlastně obřízka a kde má svůj původ? Poprvé se v Bibli objevuje v 17. kapitole Geneze.

Smlouvu mezi sebou a tebou i tvým potomstvem ve všech pokoleních činím totiž smlouvou věčnou, že budu Bohem tobě i tvému potomstvu. ... Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán. ... Po všechna pokolení každý, kdo je mezi vámi mužského pohlaví, bude osmého dne po narození obřezán“

Dovolte mi k tomu textu několik poznámek.

- Nikdy jsem příliš nerozuměl symbolice obřízky. Není sporu o tom, že se nějak dotýká sexuality, tedy oblasti, v níž je člověk nejcitlivější, nejzranitelnější. My, kteří jsme konvertovali až v dospělém věku, jsme velice vděční apoštolu Pavlovi, že prosadil křest jako křesťanský iniciační rituál (-:-), protože obřízka je nepochybně bolestivá. Souvisí pravděpodobně s úkonem, který vykonal Adam s Evou poté, co snědli zapovězené ovoce, tedy se zakrytím genitálií. Fíkové listy jsou zde vnějším projevem vnitřních změn. Jsou symbolickou ochranou před partnerem i před Bohem. Zároveň naznačují, že právě zde je člověk zraněn nejvíce. Co by v tomto kontextu vyjadřovala obřízka? Že bez Božího zásahu není možné uzdravení zranění způsobeného hříchem.
- Obřízka je charakterizována v textu jako znamení smlouvy. Je to však znamení divné, jelikož ho nikdo nevidí. Jen dotyčný muž a jeho nejbližší. A Bůh. Je to tedy znamení intimní, soukromé. Připomíná, že vztah s Hospodinem není na odiv, ale směřuje do hloubky.
- Součástí obřezání je změna jména. Abram se stává Abrahamem a Sáráj Sárrou. Ježíš se

stává Ježíšem. Změna jména znamená proměnění člověka Bohem.

Důležitým textem o obřízce je vyprávění o Mojžíšovi a Cipoře z Exodu 4. kapitoly. Poté co Bůh Mojžíše povolá k tomu, aby byl zachráncem hebrejů zotročených v Egyptě, rozhodne se ho zabít. Život mu zachrání Cipořa, která ho obřeže. Obřízka tedy není jen tak. Je otázkou života a smrti.

Obřízka Páně

K této tradici se Josef a Marie přiklání. Naším přechodovým rituálem je křest, jak je zřejmé z dnešního křtu Sáry. Ale v případě Ježíše to nebyl jen křest, ale i obřízka. A i když se nenecháváme obřezat, tak je pro nás obřízka závazná. Nejedná se o obřízku penisu, nýbrž srdce. Tato Pavlova teze je ale natolik zduchovňující, že jí nebereme příliš vážně. To ovšem děláme chybu!

S obřízkou se pojí i změna jména – to znamená zásadní zásah do identity člověka. Ježíš dostává jméno Ješua, Jehošua – 'Hospodin je zachránce; Hospodin je ten, který spasí'. Když my přemýšlíme o obřízce Kristově, jde také o naši identitu. Pokud se odtrhneme od svých židovských kořenů, také přicházíme o část své identity. Ježíš byl pokřtěn, ale také obřezán, my jsme pokřtěni, ale nikdo nás nezbavil povinnosti obřezat své srdce.

Proč je důležité, že byl Kristus obřezán?

Před cca patnácti lety proběhla na stránkách našeho církevního časopisu půvabná polemika o Ježíšovu identitu. Nastartoval ji článek: Ježíš byl adventista sedmého dne, který se pokoušel dokazovat, že se Ježíš držel všech tzv. adventistických specifíků. Na něj po několika týdnech reagoval další, s názvem: Ježíš byl zákona dbalý Žid. A o to přesně jde. Jak moc si přizpůsobujeme Ježíše obrazu svému? Jak moc z něj děláme Ježíše, který nám bude po chuti?

Ještě jeden příklad stejné lidské tendence. V 19. (i 20. století) věnoval teologický svět své síly jednomu velmi vzrušujícímu projektu, a sice pátrání po historickém Ježíši. Celý projekt vycházel ze správného předpokladu, že evangelia nejsou historickými zprávami o Ježíšově životě, nýbrž vyznáními víry apoštolů. Teologové tedy doufali, že za použití správných metod se jim podaří zrekonstruovat 'reálného, historického' Ježíše. První období skončilo v roce 1906, kdy Albert Schweitzer publikoval zdrcující kritiku této snahy, v níž poukázal, že ze všeho nejvíc nalezený Ježíš připomíná samotné profesory teologie působící na fakultách německých univerzit. Tedy že Ježíše tvarujeme, jak se nám líbí a jak nám vyhovuje.

Ježíšův judaismus křesťanství potlačovalo celá staletí. Nakonec stačí podívat se na jakýkoli středověký obraz z jeho života (nebo americký film o tomtéž). Ježíš má narozdíl od svých současníků téměř střeoevropské rysy, světlé vlasy a pečlivě zastřížené vousy.

Jde o pravý opak

Smyslem víry je pravý opak. Jde o to, abychom se my co nejvíce podobali Kristu a ne aby se on podobal nám.